

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Vem kan skriva för utan vind

En studie i att komponera vokalmusik utifrån textförfattande
och sångimprovisation

Tuva-Lill Elwerdotter

Examensarbete inom konstnärligt kandidatprogram i musik, inriktning världsmusik

Vårterminen 2018

Examensarbete inom konstnärligt kandidatprogram i musik, inriktning världsmusik

15 högskolepoäng

Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet

Vårterminen 2018

Författare: Tuva-Lill Elwerdotter

Arbetets rubrik: Vem kan skriva för utan vind, En studie i att komponera vokalmusik utifrån textförfattande och sångimprovisation

Handledare: Dan Olsson

Examinator: Joel Eriksson

Nyckelord: Vokalmusik, komposition, text, improvisation, inspiration, kreativitet

Abstrakt

Syftet med denna uppsats är att undersöka om planerad och strukturerad kompositionstid kan vara gynnsamt för musikkaparen och underlätta produktion av vokalmusik. Centrala frågeställningar i mitt arbete är om planerad kompositionstid kan gynna den kreativa processen och om de två kompositionsuppläggen jag tagit fram, ”Sångimprovisation till förutbestämda ackord” och ”Text blir till sång”, kan vara gynnsamma för mitt musikkapande. Jag har prövat dessa två kompositionsupplägg under hösten 2017 och våren 2018 och fört en processdagbok efter varje kompositionssession. Jag har kommit fram till att en planerad kompositionstid är mycket gynnsamt för mig och att den del jag kallar ”Inspirationsstund” har varit en nyckel för att försätta mig i ett skapande tillstånd. Min upplevelse av inspiration har förändrats. Jag har upptäckt att jag oftast kan framkalla inspiration till att skapa musik när jag behöver. Jag har lärt mig att både låttextförfattande och improvisation av melodier kan vara bra utgångspunkter för att skriva ett stycke vokalmusik. Tidsbegränsning har också visat sig vara gynnsamt då jag haft lättare att fokusera på skapandet under en kortare period.

Förord

Ett stort tack till alla som hjälpt mig med att skriva detta arbete.

Jag vill tacka min partner Alexander Bergil som stöttat och peppat i alla väder, min mamma Ulrika Odin Persson för korrekturläsning och stöd och min handledare Dan Olsson för all vägledning.

Utan er hade det inte blivit något arbete!

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte och frågeställning	7
1.2 Några centrala begrepp	8
1.2.1 Mina tankar om inspiration och kreativitet	8
1.2.2 Inspiration och kreativitet	9
1.3 Metoder	12
1.3.1 Kompositionsupplägg	12
1.3.2 Hjälpmedel	14
2. Processbeskrivning	15
2.1 Sångimprovisation till förutbestämda ackord	16
2.2 Text blir till sång	22
3. Resultat och diskussion	28
3.1 Resultat	28
3.2 Diskussion	30
4. Källor	34
5. Bifogade ljudfiler	35

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Jag har alltid haft ett starkt behov av att tolka intryck och känslor på ett kreativt sätt.

Så länge jag kan minnas har jag satt mig vid pianot eller plockat upp min gitarr när jag känt en stark känsla av att något i mig måste ut. Jag har improviserat fram en ackordföljd eller spelat en låt jag lärt mig som beskriver det jag känner. Det har gjort det lite lugnare inombords.

Sedan sex år tillbaka har jag försökt komponera vokalmusik. Jag har tagit mig an projektet från olika vinklar och haft många olika idéer men inte kunnat slutföra dem då kritikern i mig oftast varit för stark. Jag har ogillat mina låttexter och avfärdat musiken som kommit ur mig för att den inte låtit som jag önskat. Längre trodde jag att jag saknade förmågan att komponera musik efter så många misslyckade försök. Nu tror jag att det jag egentligen saknat, är förmågan att tro på och fullfölja mina egna idéer.

Mitt största musikaliska sammanhang har varit skolan. Jag gick estetisk musiklinje med inriktning sång på gymnasiet och sedan gitarr- och sångprofil på folkhögskola. På gymnasiet var det pop och rock som gällde. Mina föräldrar har alltid varit stora fantaster av musik från olika kulturer och världsdelar. Det har verkligen influerat mig. Jag har alltid tyckt mycket om att sjunga på andra språk, dels för att musiken varit ny och spännande för mig, men också för att jag har kunnat fokusera mer på den musikaliska gestaltningen och sångtekniken än textens budskap då jag inte behärskat språken jag sjungit på. Jag har känt mig mer som ett instrument, vilket jag tyckt om. Egentligen har jag inte brytt mig så mycket om låttexter förrän jag började skriva dem själv. Visst har jag lyssnat på artister som berört mig med sina texter, men de har varit undantag. Ofta har en sångares sound eller en musikproduktion varit det som fångat mig. Därför blev det en stor utmaning för mig att börja skriva egna texter.

Till en början fick jag inte fram någonting utan nervärderade och förkastade alla mina idéer till en låttext efter fyra takter. Istället skrev jag min första färdiga låt på mandolin när jag gick på folkhögskola. Av någon anledning var det lättare för mig att komponera på ett instrument som jag

inte identifierade mig med. Jag kände mig fri att göra vad jag ville på mandolinen för det fanns inga förväntningar från mig eller någon annan att det skulle bli ”bra”. Det var inte förrän mitt andra år på Världsmusikprogrammet på HSM som jag klämde ur mig min första sång med egenskriven text. Det var i ett ensemblesammanhang, och jag var otroligt nervös. Jag blev uppmuntrad av gruppen i mitt låtskrivande, men när resultatet var klart så blev det inte jättebra. Jag fick inte så mycket uppskattning, vilket var bra. Det tog verkligen udden av problemet för mig, att våga göra klart en låt och sen dessutom visa upp den. Det ”värsta” hände, det blev inte bra. Men ingen dog och jag blev bara sporrad till att försöka igen! En stor överraskning för min musikaliska självkänsla.

Parallellt med min utbildning på Världsmusikprogrammet hade jag börjat lära mig ljudproduktionsprogrammet Logic ganska bra.¹ Det tog tid att lära mig Logic, men med stor hjälp av min kollega, Alexander Bergil, låtskrivare och producent, och i takt med att jag testade olika låtidéer, lärde jag mig mer om mixning och programmets olika funktioner.

Efter mitt andra år bestämde jag mig för att ta uppehåll från skolan för att få lite distans till utbildningen och utforska mitt musicerande i ”den riktiga världen”. Frihetskänslan jag upplevde var otroligt stark. Inga regler och prestationer att förhålla sig till, bara mig själv. Jag fortsatte jobba mycket i Logic och upptäckte att det var ett fantastiskt bra program för att skriva låtar och arrangera musik. I Logic kunde jag skapa melodier, spela in sång och göra trumkomp helt på egen hand. Jag kunde testa arrangeringsidéer och göra sångstämmor efter eget behag. Det var en fantastisk frihet. Äntligen hade jag hittat ett verktyg där jag kunde var instrumentalist och sångare, en plattform som jag kunde uttrycka all min musikalitet med! Det kändes plötsligt lätt att göra musik.

Jag har funderat mycket på den frihetskänsla som jag kände så starkt hösten 2015 och som gav mig vilja och inspiration till att skapa och uttrycka mig. Var kom den ifrån? Kan jag återskapa den? Jag har upplevt samma känsla många gånger, varje gång jag ger mig hän åt musiken, men inte under en så lång period som den hösten. Är det tillståndet något jag på ett mer konkret sätt kan återskapa när jag behöver?

¹ Logic är ett program ämnat för musikproduktion på Mac-datorer. Du kan med hjälp av programmet spela in uppmickade instrument (audio) och använda dig av digitala ljud som finns i programmet (MIDI) för att skapa musik.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att utveckla mitt musikskapande genom att undersöka några metoder som kan stimulera kreativitet och skapandeprocesser.

Genom att pröva två olika kompositionsupplägg vilka kommer att dokumenteras i en processdagbok och med inspelningar, undersöker jag nya utgångspunkter för komponerande av vokalmusik. Kompositionsuppläggen har två utgångspunkter: ”Sångimprovisation till förutbestämda ackord” och ”Text blir till sång”. Jag prövar om dessa kompositionsupplägg är gynnsamma för mig som musikskapare och vilka skillnader som uppstår i resultaten av de båda metoderna. Jag undersöker också hur jag går till väga för att försätta mig i ett tillstånd av inspiration och om min kreativa process påverkas av analys, struktur och planering.

Mina frågeställningar är:

- Kan jag skapa inspiration?
- Kan planerad kompositionstid gynna den kreativa processen?
- Är de båda kompositionsuppläggen, ”Sångimprovisation till förutbestämda ackord” och ”Text blir till sång”, gynnsamma för mitt musikskapande?
- Uppstår det skillnader i resultaten?

1.2 Några centrala begrepp

1.2.1 Mina tankar om inspiration

Inspiration är ett väldigt diffust och brett begrepp som betyder olika saker för olika människor. När jag försöker definiera vad inspiration är för mig har jag kommit fram till att jag tänker på inspiration som ett känslotillstånd. Jag upplever det som ett tankerum utan gränser med en lätt euforisk känsla där tankar och fantasier får flöda fritt. Det är för mig ett mentalt tillstånd som kan uppstå när jag sitter på spårvagnen och låter tankar vandra, eller när jag tvingar mig att öva sång trots att jag endast sovit fyra timmar föregående natt. Ibland upplever jag att ”inspirationskänslan” gränsar till melankoli eller samma typ av känsla jag får vid en förälskelse. Det har dock varit ett flyktigt tillstånd som jag inte har upplevt mig kunna rå över. Men det är precis det jag vill undersöka om jag kan göra med detta arbete. Hur kan jag frambringa inspirationstillståndet i en skapandeprocess?

När jag gick på folkhögskola så presenterade en av mina lärare, Marcus Svensson, John Cleeses föreläsning om kreativitet, *Creativity in management*, för mig för första gången.² Föreläsningen har sedan återkommit i mitt liv i skolan och i diskussioner med andra musiker. Som så många andra har även jag upplevt längre och kortare perioder av obefintlig musikalisk inspiration och haft svårt att bryta det mönstret. Men efter att Cleeses föreläsning presenterades för mig så har jag haft hans lista med förutsättningar i bakhuvudet när jag börjat tvivla. Hans idéer om kreativitet har fått mig att se på mitt skapande på ett annat sätt, något som finns i mig som jag själv kan frambringa.

När jag utformade mina kompositionsupplägg inför min forskning så tänkte jag inte på Cleeses förutsättningar, men jag kan i efterhand se att de verkligen har färgat mitt tillvägagångssätt. Jag har bl.a. använt mig av samma princip om tid och rum som Cleese. I samma anda har jag valt att testa mer konkreta metoder för att försätta mig i ett inspirerat tillstånd.³ Jag har försökt ringa in olika saker som tidigare har gett mig inspiration och gjort upp mitt eget schema för skapande av vokalmusik där ”inspirationsstund” är den första punkten.

² John Cleese, *Creativity in management*, Videofil hämtad från <https://www.youtube.com/watch?v=Pb5oIIPO62g&feature=youtu.be>, 17 maj 2018

³ Cleeses föreläsning kommer att diskuteras mer i avsnitt 1.2.2 nedan.

1.2.2 Inspiration och kreativitet

Inspiration och kreativitet är centrala ord i min forskning. Jag brukar tänka att jag inte kan vara kreativ utan inspiration och därför väljer jag att prata om de båda begreppen i relation till varandra.

Nationalencyklopediens definition av kreativitet och inspiration:

Kreativitet (bildning till latin *cre'o* 'skapa', 'frambringa'), förmåga till nyskapande, till frigörelse från etablerade perspektiv. Kreativitet handlar om att skapa något nytt ⁴

Inspiration (latin *inspira'tio*, av *inspi'ro* 'blåsa i', 'inandas', blåsa liv i', 'inspirera'), andlig ingivelse som sätter en människa i stånd att tänka, tala eller handla på ett sätt som förefaller vida övergå hennes egen förmåga; i allmänt språkbruk även med försvagad betydelse ⁵

Både inspiration och kreativitet är mytomspunna ord och används ofta i samband med konstnärligt skapande. De flesta är bekanta med myten om "det ensamma geniet", men enligt psykologen och kreativitetsforskaren Maria Sandgren vid Huddinge Universitet är kreativitet ett socialt fenomen:

"Det utmärkande för kreativa människor är att de är öppna för intryck från andra. Navelskådande räcker inte. För att en idé ska kunna betecknas som kreativ och nyskapande måste den dessutom vara tillämpbar. Kreatören måste kunna berätta om och förankra sin idé hos omgivningen." ⁶

Enligt Sandgren har den sociala tillvaron stor påverkan på kreativitet och är nödvändig för att en idé ska utvecklas. Men, för att kunna vara kreativ i grupp eller på egen hand så krävs inspiration, en ingivelse från ditt medvetande eller en inspirationskälla. Jag har dock inte lyckats hitta någon tidigare forskning på ämnet inspiration. Möjligen har det inte forskats så mycket på just detta ämne. För att underbygga mitt kompositionsupplägg med inspirationsstund som inledning av sessionen, har jag läst en tidningsartikel av Tom Barnes⁷ som handlar om olika kända artisters och låtskrivares

⁴ *Nationalencyklopedien online*, besökt den 11 maj 2018
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kreativitet>

⁵ *Nationalencyklopedien online*, besökt den 11 maj 2018
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/inspiration>

⁶ Maria Sandgren, psykologen och kreativitetsforskaren vid Huddinge Universitet, DN, besökt 11 maj 2018
<https://www.dn.se/insidan/man-maste-verkligen-vilja-ta-in-nagot-nytt/?forceScript=1&variantType=large#receipt-page>

⁷ Tom Barnes, "Here's How the World's Most Talented Musicians Find Their Inspiration", *Mic.com* (2014)
Besökt 17 maj 2018 <https://mic.com/articles/87065/here-s-how-the-world-s-most-talented-musicians-find-their-inspiration#.8fqonv116>

sätt att hitta inspiration till att skriva musik. En föreställning som finns i vårt samhälle är att ångest och lidande är den största källan till inspiration för en skapande person. I sin artikel skriver Barnes att sångerskan och låtskrivaren Taylor Swift använder sig av sin ångest för att skriva

”All ångest är början. När ångesten infinner sig så kommer (låt)skrivandet oftast direkt efter”

För vissa personer, tex Swift, är det en sanning men de personer som Barnes har intervjuat har andra sätt att hitta eller framkalla inspiration. Artisten Janelle Monáe hämtar ofta sin inspiration i andra konstformer som måleri.

”Jag målade och sjöng. Den kvinnliga siluetten, varenda kväll” - Janelle Monáe om sin inspiration till en fiktiv karaktär.

Men vad gör man när inspirationen sinar? De flesta musiker och konstnärer har längre eller kortare perioder av inspiration och kreativitet för att sedan gå in i en mindre produktiv period. Detta kan vara mycket frustrerande om du till exempel har en deadline för ett uppdrag och inte kan producera det du planerat.

Skådespelaren och komikern John Cleese har undersökt vad man som skapande person behöver för att kunna vara kreativ.⁸ Han har bland annat använt sig av forskning gjord på kreativitet under 60- och 70-talet av psykologen och professorn Donald W. MacKinnon vid University of California, Berkley som han hänvisar till i sin föreläsning *Creativity in management*.^{9 10} Cleese har också en lång erfarenhet av att skapa själv och vara kreativ i olika sammanhang. I sin föreläsning pratar J. Cleese om ”stängt” och ”öppet läge”. Han menar att det ”stängda läget” är det mentala tillstånd i vilket vi spenderar mestadels av vår vakna tid när vi förflyttar oss, arbetar, fattar beslut eller är stressade, ett meningsfullt läge där vi inte kreativa. Det ”öppna läget” är dess motsats - ett tillstånd av nyfikenhet och lekfullhet där vi kan vara kreativa. I sin föreläsning om kreativitet presenterar J. Cleese en egen utformad lista med förutsättningar för att kunna försätta sig i ”öppet läge” och vara kreativ:

⁸ John Cleese, Skådespelare, producent och manuskribent.

⁹ Donald W. MacKinnon, Leg. Psykolog och professor på University of California, Berkley

¹⁰ John Cleese, *Creativity in management*, Videofil hämtad från <https://www.youtube.com/watch?v=Pb5oIIP062g&feature=youtu.be>, 17 maj 2018

1. Space (rum) - En ostörd plats där du kan arbeta
2. Time (tidsramar) - En start och sluttid, mellan en och en halv till två timmar
3. Time (tid) - Tid att fundera över problem
4. Confidence (självförtroende) - Tillit till din förmåga och oräddhet inför misslyckande
5. Humor (lekfullhet) självdistans och öppenhet genom glädje

Allt detta sker i det öppna läget. J. Cleese säger också att vi behöver kunna alternera mellan det ”öppna och stängda läget” för att kunna verkställa idéerna som uppkommit i det ”öppna läget”

”När vi skapat idéer i det öppna läget kan vi sedan utveckla dem i det stängda läget”

Det kan se ut såhär:

1. Ö: skapa en idé	3. Ö: utvärdera idén
2. S: verkställa idén	4. S: verkställa idén

Ö = Öppet läge S = Stängt läge

Enligt Cleese behöver vi alltså inte befinna oss i ett inspirerat tillstånd för att börja vara kreativa, utan det är något vi själva skapar med hjälp av rätt förutsättningar.

1.3 Metoder

I denna uppsats använder jag mig av två kompositionsupplägg: ”Sångimprovisation till förutbestämda ackord” och ”Text blir till sång”. Kompositionsuppläggen har likadana strukturer med inledning och avslut. Kärnan av uppläggen skiljer sig åt genom att jag i det ena, ”Sångimprovisation till förutbestämda ackord” försöker skapa vokalmusik med hjälp av melodiimprovisation. I det andra, ”Text blir till sång”, skriver jag texter som jag sedan tonsätter och gör till vokal musik.

1.3.1 Kompositionsupplägg

Under en två månaders period har jag prövat mina två olika kompositionsupplägg vid 4 - 6 tillfällen var. Båda kompositionsuppläggen har bestått av två sessioner. Session 1 har fokus på idéskapande och session 2 består av bearbetning av material från session 1.

Jag har använt mig av olika inspirationstekniker för att se om jag på ett effektivt sätt kan försätta mig i ett kreativt tillstånd. För att få en bra överblick över min process har jag också gjort ett schema som jag har utgått ifrån under alla mina skaparsessioner, se nedan.

Session 1:

Session 2:

Nedan följer en mer utförlig beskrivning av de olika punkterna i mitt kompositionsupplägg:

Inspirationsstund

”Referenslyssning” - Jag lyssnar på andra artisters musik för att hitta inspiration i modus, rytmik och låtars känslöstämning.

”Referensläsning” - För att hitta inspiration till mina egna låttexter har jag valt att läsa och undersöka andra artisters låttexter. Jag studerar de existerande texternas språkrytmik, hur andra artister rimmat och hur texten förhåller sig till sångmelodins rytm. Jag studerar också låttexternas budskap.

”Promenader” - Jag promenerar under tiden som jag lyssnar på andra artisters musik.

Sångimprovisation till förutbestämda ackord

Jag bestämmer ett modus och/eller en ackordföljd som jag sedan spelar på gitarr, piano eller programmerar i Logic. Sedan spelar jag grundtonen, kvinten eller ackorden som bakgrund och improviserar med sång samtidigt som jag spelar in det jag gör med hjälp av en inspelningsapplikation på min Iphone 6s.

Text blir till sång

Jag planerar tider då jag ska skriva. Kanske använder jag mig av olika rytmer eller takter för att få ett flöde i texten som kan bli musikaliskt tilltalande. Sedan tonsätter jag texten med hjälp av piano, gitarr eller programmering i Logic.

Reflektion 1

Utvärdering och/eller utveckling av det jag har producerat under skaparsessionen

.

Reflektion 2

Utvärdering och analys av material från session 1

Bearbetning

Bearbetning av material från session 1: Textförfattande till melodier. Sätta ackord till en färdig sång. Skriva melodi till en färdig text.

1.3.2 Hjälpmedel

Som hjälpmedel för att ta fram ackordföljder och taktart har jag använt mig av piano, syntpiano, gitarr och ljudproduktionsprogrammet Logic.

I Logic har jag kunnat programmera flera ljud som trummor, bas eller lägga stämmor till musiken jag skapat. Logic har varit till stor hjälp då jag också har kunnat sätta en loop på de ackord som jag bestämt mig för. Loop innebär att ett markerat område spelas upp om och om igen. På så vis har jag kunnat frigöra mig från att behöva fokusera på två saker samtidigt (spela och sjunga) och ge mig hän åt komponerandet av vokalmusiken.

2. Processbeskrivning

I detta kapitel beskriver jag hur jag genomfört de olika uppläggen och vilka resultat jag fått.

Under höst- och vårterminen 2018 har jag testat de två olika kompositionsuppläggen ”Sångimprovisation till förutbestämda ackord” och ”Text blir till musik”. Jag vill med detta arbete undersöka hur jag skapar vokalmusik och om jag möjligtvis kan utöka min produktion av låtar samt förbättra den musikaliska kvaliteten.

Jag har hämtat inspiration till mina kompositionsupplägg ifrån arbetssätt som jag nosat på tidigare, som att exempelvis improvisera fram en låt eller lyssna på andra artisters texter. I detta arbete har jag ramat in och definierat två upplägg för att förhoppningsvis få ett annat tydligare resultat. Jag vill också undersöka om ett planerat kompositionstillfälle kan frambringa inspiration till skapande och därigenom vara gynnsamt.

Jag har delat upp kompositionsupplägget i två sessioner. Session 1 består av idéskapande och session 2 består av att bearbeta materialet från session 1. Jag använder mig av både svenska och engelska i mitt författande av låttexter. Sessionernas längd har varierat lite men oftast har det rört sig om ca två timmar per tillfälle. Efter två timmar har jag upplevt att jag tappat ”farten” men oftast producerat ett utkast. Jag har fått fram låtidéer och övergripande skisser, som vid mer bearbetning i session 2 har resulterat i en tydlig låtidé.

Under inspirationsstunden har jag i båda uppläggen använt mig av inspirationsmetoden att lyssna på och analysera musik av andra artister. Jag har valt musik främst från popgenren, då det är den typen av musik som jag vill skriva. Jag har använt mig både av musik som jag tidigare inspirerats av, men också letat upp ny musik som jag inte hört förut för detta ändamål. Det har också förekommit inspirationssätt som är anpassade efter de två olika kompositions-uppläggen. Som instudering och analys av andra artisters låttexter under upplägget ”text blir till sång” och röstimprovisation under det andra upplägget ”sångimprovisation till förutbestämda ackord”.

Tanken med inspirationsstunden är, att genom att inleda kompositionssessionen med en sådan, kunna skapa inspiration till att komponera. Inspirationsstunden är ett försök till att försätta mig i ett kreativt tillstånd, så att jag lättare kan få musikaliska idéer och komma igång med komponerandet.

2.1 Sångimprovisation till förutbestämda ackord

Under fem olika tillfällen har jag prövat kompositionsupplägget ”sångimprovisation till förutbestämda ackord”. Jag har använt mig av piano, synthpiano, gitarr och ljudproduktionsprogrammet Logic för att ta fram ackord som jag sedan improviserat fram en sångmelodi till. Alla skaparsessioner har sett ungefär likadana ut.

Jag har haft två sessioner per komposition, session 1 med syfte att skapa låtidéer och session 2 med bearbetningsfokus. Jag har inlett session 1 med en inspirationsstund på ca 20 minuter. För att väcka skaparlusten har jag prövat att lyssnat på olika sorters musik. Vid ett par tillfällen har jag också använt mig av röstuppvärmning eller röstimprovisation för att få igång min kreativitet. Lyssnandet på musik har skett antingen sittandes i övningsrummet eller under promenerande. Jag har lyssnat på en till tre låtar som jag valt ut efter dagens humör. Under en session lyssnade jag på flera låtar av Susanne Sundfør. Hon har inspirerat mig mycket tidigare med sina melodier, texter och produktioner. En annan gång kände jag inte för att lyssna på något jag redan hört utan letade runt bland några musiklistor på Spotify. Där hittade jag låten *Feel blind* av gruppen Bikini Kill som inspirerade mig.

Under inspirationsstunderna har det ofta uppstått musikaliska idéer. Det har varit idéer om vilken harmonisk stämning jag vill använda mig av (dur/moll, glad/ledsen) eller vilken slags låt jag vill göra (snabb/långsam, taktart). Dessa idéer har jag sedan prövat på ett av mina instrument eller i Logic. Därefter har jag improviserat fram en ackordföljd på antingen ett av mina ackordsinstrument (gitarr/ piano), eller med hjälp av en synt i Logic.

När jag har arbetat i Logic har jag spelat in ackord som jag sedan loopat och kunnat börja improvisera till. Om jag haft en tydlig låtidé har jag också lagt till ytterligare instrument i mitt Logicspår, tex trummor eller bas. Jag har oftast vänt mig till Logic när jag velat göra en snabbare låt. I Logic har jag kunnat programmera ett trumkomp som har gjort det lättare för mig att skriva

mer dansant musik. När jag använt mig av piano eller gitarr har jag istället repeterat ackordföljden tills jag lärt mig den och kunnat börja sjunga till.

Jag har börjat sessionen med att improvisera fritt för att se vad som kommer ut igenom ”spontansång”. Jag har ofta sjungit på ett låtsasspråk som liknar engelska, eller med slumpmässiga ord på svenska eller engelska som kommit ut tillsammans med melodin. Efter en stunds improviserande har det uppstått en eller flera melodislingor som jag har kunnat jobba vidare med. Jag har använt mig av min Iphone 6S för att spela in de melodislingor jag blivit nöjd med och har sedan lyssnat på dem för att se om något har kunnat förbättras eller om det har behövts en till del i låten som skapats. Efter hand som sångmelodierna har utkristalliserats har jag spelat in de nya versionerna på min iPhone eller i Logic så att jag kommer ihåg dem. Därefter har jag kunnat fortsätta att skriva text på låten under session 2. Jag har författat låttexter på både svenska och engelska i detta moment.

Låt: *The great escape*

The great escape kom till en dag när jag var hemma och arbetade. Jag inledde session 1 med en inspirationsstund bestående av att promenera runt i mitt bostadsområde och lyssna på musik i 20 minuter. Jag började med att lyssna på låtar av *Susanne Sundfør och Röyksopp: Running to the sea*¹¹, *White foxes, Fade away*¹² och *Kamikaze under min promenad*.

Susanne Sundfør är en stor inspirationskälla för mig och var en av mina förebilder när jag började skriva pop för cirka tre år sedan. Sundførs musik kan beskrivas som skir och bombastisk på samma gång. Med spetsiga melodier och tunga arpeggiobasar skapar hon en dansant och mystisk musik med ett stort sound.

Det var skönt att gå medan jag lyssnade på musik. Naturen i mitt område bjuder på bra utsikt över bostadsområdet Bergsjön och det passade Sundførs bombastiska musik bra. Under promenaden byggde jag upp en längtan efter att musicera.

¹¹ Röyksopp och Susanne Sundfør, 2014. <https://www.youtube.com/watch?v=eaGpdhienMk> Hämtad 21 maj 2018

¹² Susanne Sundfør, 2015. <https://www.youtube.com/watch?v=PS9xLhn-1vw> Hämtad 21 maj 2018

När jag återvände hem för att börja komponera kände jag mig upprymd och fylld av idéer som låtar jag lyssnat på väckt. Jag hade försatt mig i ett inspirerat tillstånd och var sugen på att ta mig an mina idéer. Jag var nu redo att skapa och tänkte använda mig av gitarren för att göra en ackordföljd. Senast jag skrev använde jag mig av piano men blev inte så inspirerad. När jag inte kunde hitta gitarren så kopplade jag in min dator och öppnade Logic istället. Sundførs musik innehåller mycket syntar så jag tänkte att det ändå kunde passa bra att arbeta i Logic.

Jag hittade snabbt en arpeggiobas i Sundførs stil som jag gillade och komponerade en basslinga i E-moll som jag sedan började loopa. Till det la jag ackorden C, Am, Em, Em med en pianosynt och därefter började jag improvisera fram sången. Jag improviserade fram en sångmelodi och sjöng samtidigt på ”låtsasengelska” för att melodin skulle få en karaktär som passar att sjunga med text. Jag kom dock inte på någon sammanhängande melodislinga direkt utan det jag sjöng kändes mer som uppvärmning. Men jag fortsatte att sjunga på min ”låtsasengelska” och efter en stund slank det ur mig en textrad som jag tyckte passade arpeggiobasens stämning - [The great escape](#).

Jag tog en paus för att äta lunch och ha ett möte och tog sedan upp mitt låtskrivande vid 18 tiden. Jag började med att lyssna på inspelningen jag gjort tidigare på dagen och kände att jag ville ändra ackorden till E, C#m, E, E. Med textraden *The great escape* i åtanke började jag improvisera sång som jag samtidigt spelade in på min iPhone. Jag kände direkt efter jag gjort inspelningen att jag inte var helt nöjd, att jag vill ha lite större rum på sången. Jag kopplade in min mikrofon i Logic istället, satte på reverb och spelade in en improvisation till bakgrundsmusiken. Sedan lyssnade jag igenom inspelningen och kände att det lät bra. Jag fortsatte att editera ihop de sångslingor jag gillade och lyssnade igenom flera gånger tills jag kände att jag var nöjd.

Under denna musiksession skrev jag delar av låttexten medan jag improviserade fram melodin. Det har inte alltid varit fallet under ”sångimprovisation till förutbestämda ackord” men eftersom jag valt att improvisera melodier med hjälp av låtsasspråk som påminner om engelska eller engelska ord så hade jag denna gång tur att jag improviserade fram en textrad som kunde definiera låten.

Tre dagar senare inledde jag session 2.

Jag lyssnade igenom det jag skapat i session 1 men hade en dålig dag och trodde inte alls på min idé. Jag bestämde mig då för att spela upp min låtidé för min partner och kollega Alexander Bergil. Det är något jag gjort förut och jag har upplevt att det har stärkt mig i min skapande process. Att

spela upp en idé och få bekräftat utifrån att jag är på rätt väg har stärkt mitt självförtroende i att skapa och det blev resultatet även denna gång. När jag spelat upp min låtidé för A. Bergil fick jag uppmuntran av honom att fortsätta jobba på den och det stärkte mitt självförtroende.

Jag fortsatte sedan att skriva text till låtens resterande melodier med hjälp av textimprovisation - jag sjunger låtens melodier eller fraseringsrytm och försöker komma på textfraser som passar till rytmen och musiken - och instudering av Sundförs och Röyksopps låttexter till låtarna *Running to the Sea* och *Fade away*. De båda texterna har ord som jag tycker om att sjunga som ”running” och en poetisk känsla som tilltalar mig. De här två låtarna har också en tendens att väcka starka känslor och bilder i mig varje gång jag lyssnar på dem. När jag skrivit färdigt texten spelade jag sedan in hela låten i Logic. (se bifogade ljudfiler nr: 1).

Vers:

They've been running down the streets
We've been on the run and we can run forever
We're gonna make it tonight

We can dance the night away
We can dance and fly away we're gonna get it together to
You know I Love you

Brygga:

Now we've found this place together
And we got time but not forever

Refräng:

So we make a great escape
We make a great escape
You want it too

Låt: *Innan du går*

När jag skulle påbörja kompositionssession 1 kände jag mig inte alls sugen på att använda någon av de inspirationstekniker som jag hade planerat. Jag ville inte lyssna på musik eller göra någon röstimprovisation och definitivt inte gå en promenad då det var väldigt slaskigt och regnigt ute. Jag bestämde mig istället för att sätta mig och spela på ett gammalt syntpiano som står i mitt vardagsrum. Ibland kan jag bli inspirerad av att spela musik jag redan kan eller av att improvisera med ljud som jag tycker om. Piano är ett instrument som jag tycker om att improvisera på och jag känner mig ofta inspirerad efter en stunds spelande.

Jag började med att leta upp ett ljud som jag gillade bland förinställningarna på syntpianot (Air pad) och började improvisera. Efter en stund började en basgång utkristallisera sig i min improvisation och jag fortsatte att jobba på den. Det jag spelade började bli mer och mer det samma och tillslut hade något som kändes som en komposition uppstått. (se bifogad ljudfil nr: 2) Jag kände mig inspirerad av min nya kompositions tongångar och tyngd och kände att jag ville fortsätta skapa i samma modus och anda. Jag fortsatte att leta runt bland de förinställda ljuden som fanns i syntpianot. Jag ville hitta ett nytt ljud då jag kände att jag var en aning trött på det förra. Jag hittade ett stort och ambient ljud som jag tyckte om (7th wave) och testade lite olika ackord i Em-skalan. Till slut fastnade jag för ackordföljden Em, C, G och spelade den om och om igen. Efter en stund började jag göra en sångimprovisation till ackorden jag spelade.

När jag hade fått fram en idé till en melodi bytte jag instrument till gitarr för att få ett mer rytmiskt komp då jag kände att det möjligen kunde passa till de melodiidéer jag hade. Jag fortsatte att spela ackordföljden om och om igen och improviserade med text och melodi fram en det som sedan skulle bli en refräng. Denna gång kom text och melodi samtidigt och jag fastnade för frasen ”innan du går”.

Jag fortsatte sedan på samma vis med att improvisera text och melodi samtidigt för att hitta en vers till refrängen. Det som kom ur mig var först väldigt slumpmässiga ord i sångimprovisationen. Jag fastnade för frasen ”om du försöker nu” för att den kändes bra att sjunga och för att den passade temat på refrängen. När jag var färdig med text och melodi spelade jag in alltihop på min iPhone 6s. (se bifogad ljudfil nr: 3)

Jag inledde aldrig session 2 med den här låten eftersom jag redan fått fram en text till vers och refräng.

Vers:

Om du försöker nu
Kommer jag visa dig var du står
Om vi räknar till sju
Kanske du slutar vara så svår
Kan vi försöka nu?

Refräng:

Innan du går kan vi ligga tätt intill
Innan du går får du göra vad du vill
Innan du går kan jag inte vara still
Innan du går tar du allt och lite till

Innan du går, innan, innan du går
Innan du går, innan, innan. Du går

2.2 Text blir till sång

Jag har prövat upplägget, ”Text blir till sång”, vid fem olika tillfällen. Kompositionssessionens innehåll har sett annorlunda ut än ”Sångimprovisation till förutbestämda ackord”. Jag har i session 1 improviserat fram texter genom skriftanteckningar och textimprovisation. När jag antecknat idéer till låttexter har det ofta sett ut så att jag har kommit på en fras som jag sedan skrivit ner och försökt bygga vidare på. Textimprovisationen har sett ut på det viset att jag oftast har haft en rytm i åtanke, till exempel fyrakt, som jag försökt att formulera textfraser till. Tillsättande av melodi och ackord har mestadels skett i session 2 som ägt rum efter session 1.

Jag har författat texter på både engelska och svenska i detta moment. Jag har förr upplevt att jag haft en större konstnärlig frihet när jag skrivit låttexter på engelska. Tidigare la jag inte så stor vikt vid låttexter utan såg dem mer som en farkost för melodin. Det är en anledning till att jag har tyckt mycket om att sjunga på språk jag inte behärskar.

Det är viktigt för mig att förstå vad jag sjunger. Men när jag sedan framfört musik på ett främmande språk har jag upplevt att jag mer kunnat fokusera på utförandet av melodin och grundkänslan i låten. Det tycker jag om.

Sedan jag började skriva egna låtar har jag dock fått ett annat förhållningssätt till låttexter. Jag vill ha bra låttexter som jag kan stå för i min musik och jag vill skriva dem själv. Visst finns det andra sätt att gå tillväga som att tillexempel tonsätta andras texter, men det lockar mig inte.

Jag har alltid skrivit vad man skulle kunna kalla korta dikter. Jag brukar få ingivelser när jag till exempel sitter på vagnen och har då skrivit ner intressanta tankar eller känslöflöden i mitt anteckningsblock eller i mobilen. Jag upplever att jag har något att säga och därför har det också känts viktigt att skriva mina egna texter.

På senare tid har jag också börjat nosa lite på att skriva på svenska. Eftersom jag känner att jag har olika budskap som jag vill framföra med mina texter har det känts intressant att utforska det svenska textförfattandet i vilket jag har ett större ordförråd då jag är svenskfödd.

Jag har de senaste åren upptäckt nya artister som rapparen Madi Banja och pop- och reggaeartisten Kaliffa. De använder det svenska språket på ett nytt sätt som jag inspireras av. Madi Banja är född

och uppvuxen i Gambia och har svenska som andraspråk. Kanske är den faktorn det som gör att hans svenska texter känns nya och annorlunda?

Jag har börjat varje session 1, även här, med en inspirationsstund för att få igång kreativitet och tankegångar. Inspirationsstunden har bestått av 20 minuters musiklyssning av en till tre låtar samt att läsa låttexter för att förstå den rytmiska uppbyggnaden av låtar som jag inspirerats av.

Lyssnandet har också här skett sittandes i ett övningsrum eller under promenader. Analyserandet av låttexter har fungerat bäst i övningsrummet då jag upplevt det som distraherande att gå och läsa samtidigt.

Efter inspirationsstunderna har jag sedan fått fram ett urval av olika idéer till text och rytm. Det har också uppstått olika textfraser som har känns intressanta och som jag har velat jobba vidare på. Jag har använt mig av olika rytmer för att få fram en musikalisk text som sedan kan bli en låt. Dessa rytmer har jag ibland hittat på själv men jag har också inspirerats mycket av den musik jag lyssnat på under inspirationsstunden. Med musikalisk text menar jag en text som har ett versmått och en rytmik som kan passa till en melodi och ackordföljd i given taktart. För att befästa den rytm och taktart jag valt har jag ibland klappat rytmen eller programmerat in den i Logic med olika trummaskiner till hjälp.

När jag har färdigställt en text så har jag tagit mig an att tonsätta den. Detta har mestadels skett i session 2 men jag har också fått en del melodiska idéer under session 1. Jag har använt mig av melodisk sångimprovisation till given taktart och melodisk sång-improvisation till ackord för att tonsätta mina texter.

Låt: *Brave face*

Denna session befann jag mig i ett övningsrum på Artisten, HSM. Jag hade avsatt två timmar för detta ändamål. Jag inledde session 1 med en inspirationsstund på 20 minuter och började med att lyssna på en låt jag hört vid ett tidigare tillfälle. Jag lyssnade på Sara Klangs *Rock'n roll blues* som är en stillsam bitterljuv countryballad. Klang har en ljudbild med mycket akustisk och elektrisk gitarr och gör smäktande countrypop med melankoliska texter.

Låten *Rock'n roll blues* innehåller en textrad som fastnat hos mig: "can you see me when I swing my boots, can you see me on the dancefloor". Dessa ord väckte till liv olika minnen från en tid när jag var yngre och var ute mycket på nattklubbar för att träffa en potentiell kärlekspartner. Det kändes som ett bra ämne för en låttext och jag började improvisera fram en text, alltså skriva ner det första jag kom på kring ämnet.

De första textraderna jag skrev var inte så sammanhängande utan det blev olika fraser på temat "sökande efter kärlek". Jag fortsatte att jobba på de fraser jag fått fram. Efter en stund började jag lägga till en rytm för att fraserna skulle gå att sjunga med melodi och rytm. Jag klappade en långsam fyrtakt med betoning på andra och fjärde slaget och fortsatte författa textrader utifrån det. När jag började tänka på rytmen upplevde jag det som att orden kom i en mer naturlig rytmisk ordning, och det blev lättare att få fram meningar som kändes bra att sjunga.

Vers:

Everytime that I go out
I put my brave face on
wandering the streets all night
Still looking for someone

Brygga:

To make my heart fly, to make my tears to dry
Someone to knock me of my feet
Please tell me pretty lies, so I can rest a while
Before I realize my defeat

Refräng:

I throw my arms up in the air
And toss my head back, whip my hair
The moonbeams hits me as I am
While darkness covers my despair

Jag höll fokus i en kort stund och författade vers samt en brygga. När jag kom till refrängdelen blev det svårare. Jag har alltid tyckt att det är klurigt att komma på refränger då de gärna ska definiera låten och sammanfatta låtens mening. Jag bestämde mig för att lyssna på *Rock'n roll blues* än en gång för att få lite mer inspiration. Jag kände mig åter igen inspirerad av Klangs ackord och röst och

ville fortsätta skriva på min låttext. Jag testade olika fraser och rim och efter lite knåpande så fick jag fram en refräng.

Vad gäller tonsättningen av *Brave face* så skedde den delvis under session 1. När jag skrivit färdigt versens text gjorde det rytmiska ”pratsjungandet” av textfraserna att jag blev sugen på att börja tonsätta låten. De olika frasernas rytm och innebörd hade fått ett bra flöde som lockade mig musikaliskt. Med Klangs *Rock'n Roll Blues* kvar i mina tankar började jag testa några melodiska idéer till vers och brygga med hjälp av texten och rytmen jag tagit fram.

Resterande melodier skrev jag en vecka senare under session 2. Jag läste igenom mina anteckningar från den första sessionen och lyssnade på de inspelningar jag gjort. Det tog en liten stund att komma in i samma tänk och känsla som vid den första sessionen, men efter en stunds lyssnande på mina inspelningar samt på en annan av Klangs låtar, *Strangers*, i samma stil, så lossnade det. Jag började sjunga de melodier jag hade gjort tidigare samtidigt som jag testade lite olika ackord-följder på gitarren. Först var jag inne på att ha ackorden C, G, F, F i versen, men bestämde mig för att jag ville ha en lite mer sorgsen känsla, så jag valde att byta ut det glada C:et mot det lite dystrare Am. Alltså blev den slutgiltiga ackordföljden Am, G, C, F i versen och sedan Am, G, C, F | Am, G, F, F i refrängen. Jag spelade in det jag skrivit med min iPhone 6s. (se bifogad ljudfil nr: 4).

Låt: *Stå inte för nära*

Även denna kompositionssession 1 ägde rum i ett av övningsrummen på HSM dagen efter jag arbetat med låten *Brave face*. Jag kände mig upprymd efter gårdagens session och inställd på att skriva låttexter.

Session 1 inleddes med min inspirationsstund på 20 minuter. Jag valde att lyssna på musik av fyra olika popartister: Lorentz och Madi Banjas låt *Du och jag* som är en svängig hip hop poplåt med mycket rytmer i tre mot fyra, *Helt seriöst* med Kaliffa som har stilistiska influenser av dancehall, *Heaven* av Julia Michaels som är en renodlad poplåt i halvt tempo och *Disco Tits* av Tove Lo som är

en progressiv poplåt med deep house-influenser.¹³ Jag lyssnade noga på texterna till alla tre låtarna och läste igenom ett par av dem.

När inspirationsstunden var över kände jag mig väldigt sugen på att skriva en dansant låt. Banjas rytmer var väldigt inspirerande och både Tove Lo och Julia Michaels texter väckte en lust att skriva något i samma anda. Tove Lo,s låt *Discotits* har en utmanande refräng och handlar om att förlora sig i en ny kärleksrelation. Julia Michaels låt *Heaven* handlar om hur svårt det kan vara att välja en bra kärlekspartner.

Jag kände mig först lite vilsen och visste inte hur jag skulle börja för att skriva en dansant text. För att ha något att hänga upp textskrivandet på bestämde jag mig för att använda samma fraseringsrytmik som Madi Banja använder i sin låt *Du och jag*. Det kändes först lite som att jag kopierade hans musik men jag ville ändå testa och se om jag kunde få till samma sväng i fraserna som Banja. En textfras från Julia Michaels låt *Heaven* hade också bitit sig fast i mitt minne: ”They say all good boys go to heaven, but bad boys bring heaven to you”. Med den textraden i åtanke började jag improvisera fram en egen låttext.

Jag höll rytmen igenom att klappa i fyrtakt och började ”pratsjunga” fram olika textimprovisationer med Banjas rytmik i åtanke. Efter en stund hade jag fått fram en textrad som kändes som en refräng och som hade ett bra tema att jobba vidare med. Jag fortsatte att jobba på samma sätt med resten av låten och tillslut hade jag en färdig text.

Vers:

Ska det va svårt att
Visa vad du känner
Kolla mina fötter gör som
jag vi kan va vänner
Ta ett glas, två till
Lämna dina sorger
Låt dom stanna hemma för en dag

Vers:

Fuck boys står på rad
Tror dom att vi bryr oss

¹³ *Du och jag* Madi Banja ft. Lorentz, 2015 <https://www.youtube.com/watch?v=-I6Ur79TgDQ> Hämtad 21 maj 2018

Plocka en två tre
Du kan få fyra, ja dom
Vill dansa med oss
men men nej nej
Ikväll e det du och jag

Refräng:
Stå inte för nära
vi kommer inte att bli kära
Jag är här med mina vänner
så sluta visa vad du känner

Fem dagar senare fortsatte jag med session 2. Jag använde mig av sångimprovisation för att hitta en passande melodi. Jag ville ha ett ganska högt tempo på låten och en specifik rytm i fraseringen (se bifogad ljudfil nr: 5) men det gjorde det svårt för mig att tonsätta texten då jag inte gjort någon sådan typ av låt förut. Jag lyssnade än en gång på Madi Banjas låt *Du och jag* och Kaliffas låt *Helt seriöst* för att hitta melodisk inspiration. Jag märkte att Banjas melodier var mer avskalade med ganska få olika toner medan Kaliffas hade ett större tonomfång. Jag valde tillslut att göra en kombination med få toner i verserna och sedan ett större omfång på refrängen.

3. Resultat och diskussion

I detta kapitel presenterar och diskuterar jag resultatet av mina kompositionssessioner. Jag utgår ifrån mina frågeställningar och jämför mina resultat med den tidigare forskningen som jag använt mig av samt min egen undersökning för att skapa belegg för mina egna teorier. Jag diskuterar vad som varit positivt eller negativt med de olika kompositionsuppläggen och hur min förmåga att komponera vokalmusik påverkats. Jag gör också en jämförelse av de olika uppläggen för att se om något av dem varit mer gynnsamt för mig som kompositör.

3.1 Resultat

I detta arbete har jag utgått från tre frågeställningar rörande komponerande av vokalmusik och i följande stycke besvarar jag dessa tre frågeställningar.

Kan jag skapa inspiration?

Mitt svar på frågan är ja. Jag kan skapa inspiration när det är nödvändigt. Det som krävts av mig för att försätta mig i ett inspirerat tillstånd har varit att vara kreativt aktiv med ett mål i sikte.

I undersökningen har jag använt mig av metoder som har haft syftet att stimulera och frambringa kreativ aktivitet. Jag har upplevt metoderna som gynnsamma för detta ändamål vilket sedan har resulterat i att jag nått målet - att komponera vokalmusik med text.

Kan planerad kompositionstid gynna den kreativa processen?

Jag har upplevt det som mycket gynnsamt att planera min kompositionstid. Att göra ett schema för mitt skapande har gjort det lättare för mig att få en överblick över min process och också att slutföra mina idéer. Det har känts mycket givande och konkret att ha olika moment att hänga upp musikskapandet på (se sida 12), även om jag inte följt mitt schema strikt. Planeringen har gett mig en överblick och en känsla av kontroll över situationen, det har känts bra att ha en start- och sluttid för arbetet. Den loggbok jag fört under undersökningen har också hjälpt mig att hitta tillbaka in i arbetet från exempelvis session 1 när jag skulle påbörja bearbetningsfasen.

Är de båda kompositionsuppläggen - ”sångimprovisation till förutbestämda ackord” och ”text blir till sång”- gynnsamma för mitt musikskapande och uppstår skillnader i resultaten?

Jag har upplevt att båda kompositionsuppläggen varit gynnsamma för mitt musikskapande. De två uppläggen har stimulerat olika delar av min kreativitet och gett mig konkreta ramar att arbeta utifrån.

I upplägget ”Sångimprovisation till förutbestämda ackord” har jag kunnat utforska min förmåga att improvisera fram en låt med rösten. Detta upplägg har också gett mig utrymme att jobba på ett mer intuitivt sätt med melodiernas utformning. Genom att absorbera redan skriven musik under inspirationsstunden och sedan bestämma ackord har jag rutat in mitt skapande. Men jag har också gjort det lättare för mig själv att vara fri inom de ramar jag satt upp då jag fyllt mig själv med musikaliska intryck innan jag satt igång improvisationsprocessen.

I det andra upplägget ”Text blir till sång” har jag kunnat utforska min förmåga att uttrycka mig själv och mina tankar i ord. Jag har också utmanat mig själv med, det för mig ganska nya primära fokuset, på att få ett bra flöde och sväng i en låttext.

Jag har haft samma positiva upplevelse gällande ett inrutat skapande under min undersökning av kompositionsupplägget ”Text blir till sång”. Det har underlättat att ha bestämda parametrar att utgå ifrån som exempelvis inspirationsstunden, men i detta upplägg har jag också använt mig mer av redan skriven musik för att få till den typ av sväng som jag ville. Det har varit mycket givande att studera andra musikskapares texter för att få en större förståelse för hur en, till exempel rytmiskt intressant text, kan se ut.

Gällande kvaliteten på de låtar jag skapat i de två olika uppläggen skulle jag inte hävda att ett av dem varit mer gynnsamt än det andra. Alla låtar har ett fint flöde och känns lätta att sjunga. Jag upplever också att låttexterna har fått intressanta innehåll och en tydlig mening. Den enda skillnaden som jag upplever mellan de två olika arbetssättens resultat är att jag har haft lättare att få till en rytmisk melodi när jag använt mig av upplägget ”text blir till sång”. Vad detta beror på kan jag endast spekulera om, men en aspekt skulle kunna vara att jag börjat tänka mer rytmiskt då jag analyserat en annan artists låt och sedan utgått från denna rytm. En annan tanke är att jag använt mig mer av ordens naturliga rytmik och sväng, både när jag skapat låttexten och låtens melodi.

3.2 Diskussion

Överlag skulle jag säga att det har varit gynnsamt för mig att strukturera mitt musikskapande med mina kompositionsupplägg. Tidigare har jag haft svårt att få en kontinuitet i mitt musikskapande. Jag har inte haft någon konkret plan för när eller hur jag ska skapa utan väntat på den där snilleblixten från klar himmel eller jobbat på bra under kortare perioder av inspiration. Denna inställning har gjort att det ibland gått väldigt lång tid mellan mina kompositionstillfällen vilket i sin tur gjort det svårare att till exempel fortsätta jobba med en halvfärdig låtidé. Detta arbete har verkligen fått mig att se den positiva sidan av att strukturera mitt komponerande. Jag har producerat fler låtidéer än tidigare och upptäckt att jag kan styra bättre över mitt skapande och min inspiration.

En brist i mina kompositionsupplägg har varit tidsberäkning. Jag har inte gjort färdiga låtar utan *låtidéer*.

I mina upplägg har jag använt mig av max två kompositionstillfällen per låt (session 1 och 2) på cirka två timmar vardera. Det har uppenbarligen varit för lite tid, då det resulterat i att ingen av mina låtar har blivit färdigskrivna. Jag har med detta upplägg fått fram text och melodi till en refräng, en vers och i något fall även en brygga. Jag tror att ett framtida kompositionsupplägg skulle behöva bestå av fler reflektionstillfällen med tydligare riktlinjer.

Det har också varit svårt att avgöra hur mycket tid jag skulle lägga på varje kompositionstillfälle, då jag oftast velat lämna en idé efter två timmar. Jag har under sessionerna följt min impuls och oftast avslutat efter två timmar istället för att pressa mig till att fortsätta. Det har dock funnits tillfällen då jag verkligen fått pressa mig till att fortsätta, även under de två timmarna jag avsatt, för att jag har känt mig så oinspirerad.

En annan utmaning har varit kontinuiteten i min planering av provsessioner. Jag har haft väldigt varierande tidsintervall mellan de olika kompositionssessionerna och även mellan session 1 och 2. Allt mellan tre timmar och två veckor. Det har gjort att jag ibland har tappat känslan för ursprungsidén och haft svårt att minnas vad jag ville med låten från början. Det har underlättat att ha inspelningar och processdagboksanteckningar från de olika sessionerna, men det har inte alltid varit nog.

Avsättandet och begränsandet av tid har ändå varit mycket positivt för mitt musikskapande. Det har också fått mig att ändra syn på inspiration en aning.

Innan jag gjorde detta arbete så hade jag en mer diffus syn på inspiration och skapande. Jag tänkte på inspiration som något som kommer och går och som jag var tvungen att "fånga" när det väl uppstod. Nu har jag en mer konkret uppfattning av min arbetsprocess och jag upplever att inspiration och kreativitet är något jag i viss mån kan framkalla när jag behöver det.

Den första punkten i båda kompositionsuppläggen har varit en inspirationsstund på 20 minuter som har bestått av att lyssna på andra artisters musik och/eller studera deras låttexter.

Inspirationsstunden har visat sig vara mycket viktig för resten av kompositionsupplägget. Jag har både valt att lyssna på musik från artister som jag tidigare inspirerats av (S. Sundfør) men också hittat låtar på offentliga spellistor med populärmusik från Spotify. När jag lyssnat och studerat andra artisters musik har jag kunnat luta mig tillbaka och ta in de klangvärldar och musikaliska budskap som de olika låtarna innehållit. Det har fått mig att slappna av och bygga upp en förväntan inför mitt kommande musikskapande. Jag har också fått många musikaliska idéer från de låtar jag lyssnat på.

Ibland har jag tänkt att jag kanske utgått lite väl mycket från andra artisters låtidéer (M. Banja), men mitt resultat har ändå blivit annorlunda än de låtar jag utgått ifrån. Jag känner att de låtar jag skrivit representerar mig. Då tänker jag att det inte handlar om kopiering av en annan artist utan om att hämta inspiration och lärdom från en bra låtidé.

Jag gjorde en spännande upptäckt under komponerandet av låten *Innan du går*. Under den kompositionssessionen använde jag mig inte av de inspirationstekniker som jag planerat, utan jag hittade inspiration till att skriva vokalmusik genom att först improvisera ett instrumentalt stycke. Det var mycket roligt att upptäcka ett annat inspirationssätt, även om det kanske mer handlade om tur att jag lyckades skapa musik som jag tyckte om just i den stunden. Men det var intressant att uppleva hur en viss musikalisk handling ledde till en helt annan.

En annan spännande upptäckt jag har gjort är att jag kan skapa musik jag tycker om även om jag inte känner så starkt för det jag skapat i stunden. Förut skulle jag definitivt lämnat komponerandet

om jag inte känt en upprymdhet över musiken jag gjort efter 10 minuter, men med en plan och ett mål i sikte har jag haft en större anledning till att fortsätta jobba. Om än ibland bara för att få material till denna uppsats.

Mina tankar går än en gång till John Cleeses modell för kreativt arbete och speciellt två punkter: Rum och tid. Det är för mig vad som krävs för att jag ska kunna skapa. Om jag ger mig själv de förutsättningarna så kommer idéer uppstå. För mig har tid varit det svåraste att avsätta. Jag har lätt för att falla för frestelsen att träffa en kompis eller kolla på en tv-serie när jag har tid över istället för att lägga in ett kompositionspass.

Jag har länge haft en rädsla för att den musik jag gör, när jag väl skriver något, inte kommer låta som jag önskar eller att jag inte ska tycka att skapandet är roligt. Därför har jag istället väntat in perioder av gott självförtroende och musikalisk inspiration, men de stunderna kommer inte jätteofta av sig själv. Nu när jag testat att ha en planerad och strukturerad kompositionsplan så har jag fått en större förståelse för vad det innebär att skriva musik lite mer kontinuerligt. Det känns både roligt och mer överkomligt.

Den fjärde punkten i Cleeses modell, självförtroende, har jag haft svårare att förhålla mig till. För mig är självförtroende något som kommer och går. Det kan vara väldigt svårt att framkalla under till exempel en levnadsperiod med motgångar eller negativa tankar. Kanske är det självförtroendet man ska jobba på om inspirationen sinar?

Cleese hävdar också i sin föreläsning om kreativitet att det är gynnsamt för den kreativa processen att arbeta med andra människor. Han säger dock att samarbetet *måste* vara med en person som du kommer överens med och som du inte känner dig hotad eller nedtryckt av. Om två eller fler personer som kommer bra överens arbetar ihop kan man stärka varandras självförtroende och uppmuntra varandras idéer. Om situationen istället är förtryckande för någon av de inblandade kan det vara svårt att stötta varandras idéer eller att komma på nya.

Just detta upplevde jag under komponerandet av *Brave face*. Jag hade tappat tron på min egen låtidé när jag skulle gå in i session 2 och kände inte för att utveckla den. Då bestämde jag mig för att dela min idé med en person som jag litar på och som jag vet vill att jag ska lyckas med det jag tar mig för (A. Bergil). Det var det som behövdes för att jag skulle kunna fortsätta utveckla min idé. Kanske

skulle jag ändå ha fortsatt att jobba på min låtidé vid ett senare tillfälle när mitt självförtroende var starkare. Det hade betytt att jag fått invänta ett tillfälle då mitt självförtroende i att skapa återkommit och det är något jag inte kan styra över. Att istället ta hjälp av en annan person i form av kritik, uppmuntran eller idéutveckling är något jag vill fortsätta undersöka.

När jag jämför de två olika kompositionsuppläggen jag använt mig av upplever jag att det inte har uppstått några större skillnader i slutresultaten.

Trots att mina två kompositionsupplägg haft liknande strukturer har det varit två mycket olika upplevelser av att komponera musik men båda har haft sina för- och nackdelar.

Jag upplever att både ”sångimprovisation till förutbestämda ackord” och ”text blir till sång” är gynnsamma metoder för mig då det passar min kreativa person: Jag är en person som både tycker om att skriva text och improvisera fram melodier. Men jag har lättare att få tydligare idéer med ett arbetssätt som ”sångimprovisation till förutbestämda ackord”.

Jag har alltid dragits till musik med en viss typ av ackordföljder och berörs ofta mer av en ljudbild och melodier än av låttexter. I takt med att jag har börjat skriva egna låttexter har jag dock lärt mig att uppskatta en välskriven låttext med ett intressant budskap. Kompositionsupplägget ”text blir till sång” har också väckt mycket inspiration till att fortsatt arbeta med mina texter på samma sätt.

Hur ska man då applicera mitt eget kompositionsupplägg i vardagen?

Baserat på detta examensarbete tror jag att mitt fortsatta låtskrivande skulle gynnas av att jag fortsätter att använda mig av mina kompositionsupplägg, men med några förändringar. Jag skulle vilja utforska hur vida fler bearbetningstillfällen skulle resultera i en helt färdig låt istället för en halv? Det skulle också vara intressant att pröva dessa upplägg tillsammans med andra låtskrivare. Jag har haft olika tidsintervall mellan mina arbetstillfällen och funderar också över hur mer frekvent återkommande kompositionssessioner skulle påverka inspirationen. Kanske skulle det leda till mer material men inte till en lika lustfylld upplevelse? Det är också något som jag skulle vilja fortsätta att undersöka.

4. Källor

Internet

Nationalencyklopedien online:

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/inspiration>

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kreativitet>

mic.com, digital nyhetsbyrå:

<https://mic.com/articles/87065/here-s-how-the-world-s-most-talented-musicians-find-their-inspiration#.8fqonvI16>

Cleese, John. *Creativity in management*, Youtube.com

<https://www.youtube.com/watch?v=Pb5oIIPO62g&feature=youtu.be>

Röyksopp och Susanne Sundfør *Running to the sea* 2014. Hämtad 21 maj 2018

<https://www.youtube.com/watch?v=eaGpdhienMk>

Sundfør, Susanne *Fade away*, 2014. Hämtad 21 maj 2018

<https://www.youtube.com/watch?v=PS9xLhn-1vw>

Banja, Madi ft. Lorentz *Du och jag* 2015. Hämtad 21 maj 2018

<https://www.youtube.com/watch?v=-I6Ur79TgDQ>

Elektroniska tidskrifter

Jonsson, Astrid 2011. *Man måste verkligen vilja ta in något nytt*, DN.

<https://www.dn.se/insidan/man-maste-verkligen-vilja-ta-in-nagot-nytt/?forceScript=1&variantType=large#receipt-page>

5. Bifogade ljudfiler

1. The great escape
2. Air pad-improvisation
3. Innan du går
4. Brave face
5. Stå inte för nära